

El llop va a l'escola

Ignasi Castellví, naturalista de l'entitat Signatus, ha socialitzat un llop perquè infants i joves descobreixin la realitat d'un animal perseguit i estigmatitzat. Fa un segle el van foragitar de Catalunya i ara hi torna

Una entitat de divulgació

TERESA MÁRQUEZ

La Lupus és nerviosa, juganera i múrria. S'acosta amb sigil. Ensuma la mà que se li apropa i la mossega sense clavar fort les dents. Li agrada que li rasquin les orelles i que li acariciïn el llom de pelatge llarg i sedós. La Lupus és una lloba ibèrica de vuit mesos, nascuda en un zoo de Sevilla, que el naturalista Ignasi Castellví va afillar-se quan era un cadell de poc més de quinze dies. Des de llavors, l'animal ha conviscut en el si de la família i s'ha acostumat als humans i s'ha impregnat del seu hàbitat. No es fa gens estranya amb les visites i té una especial predilecció pels infants, amb els quals ha jugat des que era petita. La Lupus és, sens dubte, la gran protagonista d'un projecte pioner a Catalunya sobre la introducció del llop a les escoles amb l'objectiu de trencar una llança a favor d'un animal que històricament ha estat perseguit i atacat. Com defensa Castellví, «per poder estimar i entendre, abans s'ha de conèixer». I precisament sobre el coneixement s'ha dissenyat l'activitat amb la Lupus en la qual ja hi han participat alguns centres educatius amb uns resultats formidables. «La campanya *Coneguem millor*

Signatus és una entitat concebuda per a l'estudi i la divulgació del llop. L'equip humà l'integren un grup de professionals i col·laboradors de diversos àmbits com ara la pedagogia, la biologia i la psicologia. Cada any organitza un curs en diferents mòduls que permet conèixer de més a prop aquest animal en col·laboració amb el Parc Natural del Cadí-Moixeró i que es desenvolupa a Bagà, al zoològic de Barcelona i a la Sierra de la Culebra, Zamora, una zona amb una alta presència de llops ibèrics. Signatus també col·labora amb l'Institut de Biodiversitat Tropical en l'estudi del llop a Catalunya i al Marroc i ofereix una exposició itinerant, *Llops*, que permet als participants «impregnar-se de les curiositats, els perills i els costums d'aquest gran cànid». El suport d'empreses com la clínica veterinària Clivet Guau i Royal Canin garanteix l'alimentació i l'atenció de la lloba Lupus.

el llop combina la màxima informació sobre el predador i es facilita als alumnes instruments suficients perquè s'hi apropin amb una mirada neta, sense els prejudicis propis de qui sempre ha vinculat aquest animal amb un ésser maligne», apunta el naturalista, que afegeix que la presència en directe de la Lupus «dóna el valor afegit de poder tocar l'animal, d'interaccionar amb ell i de sentir-lo a prop per poder-lo entendre».

Malgrat la socialització de la Lupus, Ignasi Castellví defensa que es tracta d'un animal «salvatge» i que fins a cert punt les seves reaccions a mesura que es va fent gran poden ser imprevisibles. «És un aspecte que no podem desatendre i que ens marca el nostre dia a dia, perquè hem de garantir al cent per cent que el comportament de la Lupus amb els infants sempre serà el correcte», insisteix. La mala fama del llop l'ha precedit des de temps immemorials. Ha estat, per tradició i per interès, l'element negatiu en contes i rondalles, un enemic pervers i despietat pels interessos humans i, fins i tot, la religió se n'ha aprofitat per vincular-lo directament amb el dimoni. «No és gens estrany que la

El naturalista Ignasi Castellví amb la lloba Lupus al Montseny. Home i animal comparteixen vida des que el segon era un cadell de tan sols quinze dies. / MARTA MASSANA

gent mantingués el setge contra el llop fins que el va foragitar del país», reflexiona Ignasi Castellví, que no dubta a afirmar que «la llufa de ferotge li ha fet molt de mal». Aleshores no parlem d'un animal agressiu? «Parlem d'un animal poruc amb les persones, que no es deixa veure i que molt menys les ataca. És injust que per un tema cultural i social hagi de carregar un estigma fins i tot a dia d'avui quan no tenim cap colònia de llops a Catalunya», defensa. Per Castellví, els orígens del conflicte entre humans i llops cal buscar-los fa 300.000 anys, quan ambdues espècies caçaven en grup, amb sistemes semblants d'organització i lluitaven per trobar menjar. «Quan l'home va descobrir la ramaderia i el llop va començar a atacar els ramats el conflicte entre els dos es va fer insalvable i l'home va tenir i va utilitzar més recursos per guanyar la batalla», assegura el president de Signatus.

Capgirar el mite. Lluitar contra segles de mala premsa no és fàcil, però tampoc impossible. «Partim d'una situació que ens és favorable, perquè a Catalunya avui no hi ha una població de llops i, per tant, no es pateixen les conseqüències d'atacs com a altres llocs de l'Estat», assenyala, i afegeix: «És molt més senzill presentar l'animal tal com és a un nen d'aquí que no pas a un de Castella a qui els llops han matat les ovelles del seu pare.» La realitat del lloc, doncs, condiona del tot l'èxit del programa. Malgrat tot, les històries i els contes continuen en l'imaginari dels més petits. «Però podem contrarestar la imatge creada amb un llop real que s'apropa i t'olora la mà i t'agafa un tros de menjar

La Lupus té un caràcter curiós i atent i és la gran estrella de *Coneguem millor el llop*. / PEP BASART

L'animal ha interactuat durant mesos amb els infants per acostumar-se a la seva presència. / P. BASART

com si es tractés d'un gos domesticat», manté el naturalista.

Els membres de Signatus expliquen que d'experiències com la de la Lupus a l'escola no se'n té constància en l'actualitat. Als anys setanta, als Estats Units, es va dur a terme una campanya semblant quan es va reintroduir el llop en el Parc Nacional de Ye-

llowstone –que s'estén pels estats de Wyoming, Montana i Idaho– i es va voler conscienciar els ciutadans de la importància d'assumir la presència de l'animal com un fet normal. «En aquella ocasió, però, els llops arribaven a l'aula amb corretja i morrió, però no els deixaven interactuar amb els infants», recor-

da Ignasi Castellví, que considera que portar el llop a l'escola té un objectiu molt clar: «Forjar futurs defensors d'aquest animal que hauran tingut l'oportunitat de conèixer-lo tal com és, sense falsos prejudicis.»

Malgrat tot, la reacció dels infants davant la presència de la Lupus és molt diversa. «La mayo-

ria reaccionen amb sorpresa, però acaben encantats amb ella, a banda que un cop l'han pogut tocar i acariciar els convidem a expressar tot allò que han sentit i a compartir-ho», diu.

Malgrat que el paper de la Lupus a les escoles a través del projecte és l'objectiu final, l'animal ha passat en aquests mesos un llarg període per aprendre a viure amb els humans. Ignasi Castellví apunta que el primer que ha calgut fer és obrir les portes de casa seva i deixar que la canalla de la urbanització accedeixi al seu pati «amb molta més curiositat que no pas por». La interacció ha estat constant, igual que també ho ha estat acostumar l'animal a tot allò que es pot trobar en el camí d'anar cap a l'escola i quan hi sigui dins. «Hem volgut evitar al màxim les situacions desconegudes, perquè la por o l'amenaça poden fer reaccionar l'animal de forma agressiva», comenta. En aquest sentit, Castellví repeteix

que si la Lupus ensenya les dents o intenta mossegat «sempre serà per por que li facin mal i a través d'aquest llenguatge corporal també estarà transmetent que no vol un enfrontament». En aquest sentit, el naturalista explica que un bon senyal de la submissió de la Lupus és el fet que es deixi tocar quan està menjant. «Anem pel bon camí», confirma.

El retorn. El llop es va extingir a Catalunya entre finals del segle XIX i principis del XX.

Durant cent anys només va ser un record fins que l'any 2000 van sonar les primeres veus que asseguraven que havia tornat. Quatre anys després la Generalitat va confirmar la seva presència. Curiosament, però, els exemplars dels quals es té constància no pertanyen al nucli ibèric espanyol. Són individus amb es-

perit aventurer perquè han fet un llarg viatge des dels Apenins italians, travessant els Pirineus i arribant a les terres del Parc Natural del Cadí-Moixeró. De fet, els experts determinen que no es tracta de llops nascuts a Itàlia, sinó de descendents d'aquells que formaven el nucli italià i que per algun motiu van decidir marxar del seu lloc d'origen. Jordi Ruiz, cap del Servei de Biodiversitat i Protecció dels Animals del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, explica que a Catalunya han arribat en aquests anys menys d'una vintena de llops. «Només hem localitzat una femella. La resta són mascles joves que

ducció com ho ha estat l'ós». Per tant, si es manté aquest procés natural sense la intervenció de l'home, «poden passar vint anys o més abans no es creï una colònia estable».

El control realitzat des del departament sobre la presència d'aquest animal a Catalunya ha permès conèixer a fons la seva manera d'actuar. El principal problema que apareix és l'atac als ramats que, de forma esporàdica, s'ha anat repetint durant aquests anys. «La resposta de la Generalitat quan se'ns denuncia un atac és immediata i, si es determina que ha estat un llop, el ramader és compensat econòmicament», diu. Una estreta col·la-

El llop arriba a Catalunya

van a la recerca d'aliment i de parella, però de moment no hi ha una població estable», assegura. El llop ocupa principalment, segons els estudis de seguiment realitzats, uns 1.400 km² del massís del Cadí, tot i que també ha deixat rastre a les zones limítrofes de l'Alt Urgell, el Solsonès, el Berguedà i el Ripollès. Tot i això, hi ha dades sobre la presència de llops a altres comarques més llunyanes, com el Moianès, el Bages i el Vallès Oriental. «Són incursions molt curtes, de com a màxim unes setmanes», apunta el cap del Servei de Biodiversitat. El màxim nombre de llops localitzats durant el mateix any en territori català és de cinc, i va ser durant el 2008. Ruiz recorda que l'arribada del llop «és un fet del tot natural, i no pas una reintro-

boració amb el sector i la posada en marxa de mesures dissuasives han reduït considerablement el nombre de cabres i ovelles mortes. «Hem encetat un bon camí per poder viure plegats sense gaires problemes», constata Ruiz. Paral·lelament, el govern català disposa des de fa temps de programes de divulgació i sensibilització de la ciutadania cap a la figura del llop. Jordi Ruiz considera factible una futura convivència entre humans i llops basada, sobretot, en un coneixement real i correcte de l'animal i en un bon control de la seva expansió. «El llop, fins i tot, pot esdevenir un actiu econòmic prou destacat per a determinades zones actuant com a atractiu turístic», defensa.